

Regeling van de Minister van Economische Zaken en Klimaat van 12 december 2020, nr. WJZ/ 20265537, tot wijziging van de Regeling nationale EZK- en LNV-subsidies en de Regeling openstelling EZK- en LNV-subsidies 2020 in verband met de ophoging van een subsidieplafond van de subsidiemodule Missiegedreven Onderzoek, Ontwikkeling en Innovatie en enkele aanpassingen ten aanzien van de subsidiemodules voor de Topsector energie en de subsidiemodule Indirecte emissiekosten ETS

De Minister van Economische Zaken en Klimaat,

Gelet op de artikelen 2, eerste lid, 5, eerste en tweede lid, 6, derde lid, 16, 25 en 34, eerste lid, van het Kaderbesluit nationale EZ-subsidies;

Besluit:

ARTIKEL I

De Regeling nationale EZK- en LNV-subsidies wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 4.2.1, eerste lid, onderdeel b, komt te luiden:

- b. bijdragen van de Europese Commissie op grond van:
 - 1°. verordening (EU) nr. 1291/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2013 tot vaststelling van Horizon 2020 - het kaderprogramma voor onderzoek en innovatie (2014 2020) en tot intrekking van Besluit nr. 1982/2006/EG (PbEU 2013, L 347);
 - 2°. verordening (EU) 2019/856 van de Europese commissie van 26 februari 2019 houdende aanvulling van Richtlijn 2003/87/EG van het Europees Parlement en de Raad met betrekking tot de werking van het innovatiefonds (PbEU 2019, L 140/6).

B

In artikel 4.2.64 wordt in de begripsomschrijving van 'DEI+-demonstratieproject' de zinsnede 'binnen de in de paragrafen 3.1, 3.2, met uitzondering van paragraaf 3.2.3, en 3.5 van bijlage 4.2.9, onderdeel B, opgenomen thema's' vervangen door 'binnen de in bijlage 4.2.9, onderdeel B, opgenomen thema's'.

C

Artikel 4.2.68, tweede lid, alsmede de aanduiding '1.' voor het eerste lid vervallen.

D

Aan artikel 4.2.69, wordt, onder vervanging van de punt aan het slot van onderdeel g door een puntkomma, een onderdeel toegevoegd, luidende:

- h. de te verlenen subsidie minder dan € 3.000.000 zou bedragen, in het geval het een project betreft dat past binnen het in paragraaf 4.5 van bijlage 4.2.9, onderdeel B, opgenomen thema 'Circulaire economie'.

E

Artikel 4.2.76, onderdeel d, komt te luiden:

- d. in geval een ICT-voorziening als bedoeld in programmalijn 1 (Multi-modelling voor integrale besluitvorming) of programmalijn 3 (Besluitvormingstools flexibiliteit), opgenomen in bijlage 4.2.10, ontwikkeld en getest wordt, deze voorziening niet werkt op basis van open standaarden;.

F

Artikel 4.4.8, tweede lid, komt te luiden:

2. De minister beslist afwijzend op een aanvraag om subsidie indien:
 - a. de subsidieaanvrager geen deelnemer is aan een convenant, waarin de subsidieaanvrager in het kader van met de minister, de Minister van Financiën en de Minister van Infrastructuur en Waterstaat gemaakte afspraken verplichtingen op zich heeft genomen ter verbetering van de energie-efficiëntie;
 - b. de subsidieaanvrager de minister niet voor 16 april van het jaar van aanvraag heeft gerapporteerd over de voortgang van de uitvoering van het door de minister van een positief advies voorzien energie-efficiëntieplan; en
 - c. de subsidieaanvrager:
 - 1°. de in het energie-efficiëntieplan vastgelegde maatregel ter verbetering van de energie-efficiëntie voor het jaar voorafgaand aan het jaar van de aanvraag niet heeft gerealiseerd in het voorafgaande jaar;
 - 2°. geen andere maatregel heeft getroffen tot verbetering van de energie-efficiëntie in het jaar voorafgaand aan het jaar van de aanvraag; of
 - 3°. geen argument heeft aangeleverd dat door de minister als valide wordt aangemerkt voor het niet realiseren van de in het energie efficiency plan vastgelegde maatregel tot verbetering van de energie-efficiëntie.

G

Bijlage 4.2.9, onderdeel B, wordt vervangen door het bij deze wijzigingsregeling gevoegde onderdeel B.

ARTIKEL II

In de tabel van artikel 1 van de Regeling openstelling EZK- en LNV-subsidies 2020 wordt in de rij betreffende titel 4.2, artikel 4.2.44, 3. Missie B: Gebouwde omgeving, '€ 27.000.000' vervangen door '€ 56.900.000'.

ARTIKEL III

1. Artikel I, onderdelen A en F, van deze regeling treedt inwerking op 1 januari 2021.
2. Artikel I, onderdelen B, C, D en G, van deze regeling treedt inwerking op 18 januari 2021.
3. Artikel I, onderdeel E, en artikel II, van deze regeling treden in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van de Staatscourant waarin de regeling wordt geplaatst.

Deze regeling zal met de toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.

's-Gravenhage, 12 december 2020

*De Minister van Economische Zaken en Klimaat,
E.D. Wiebes*

BIJLAGE BEHORENDE BIJ ARTIKEL I, ONDERDEEL G

B. DEI+-project

1. Aanleiding

Het Klimaatakkoord¹ heeft een centraal doel: het terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen in Nederland in 2030 met ten minste 49 procent ten opzichte van 1990. In het Klimaatakkoord is dit onderverdeeld in verschillende missies. Door middel van innovatie kunnen nieuwe of verbeterde technologieën versneld bijdragen aan het realiseren van deze missies. Welke innovaties nodig zijn om de missies te helpen bereiken, is uitgewerkt in dertien Meerjarige Missiegedreven Innovatieprogramma's (MMIP's).

2. Doelstelling

Het algemene doel van de subsidiemodule Demonstratie energie- en klimaatinnovatie (DEI+) is het ondersteunen van pilot- en demonstratieprojecten die bijdragen aan het kosteneffectief reduceren van de CO₂-emissies in Nederland in 2030. De te ondersteunen projecten dragen bij aan missie A (hernieuwbare elektriciteit), B (gebouwde omgeving) en/of C (industrie)². Daarnaast kunnen projecten ook bijdragen aan de doelstellingen geformuleerd in het Waterstofprogramma³, de Routekaart Groen Gas⁴ en het Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie⁵. Projecten die de flexibilisering van het energiesysteem betreffen, dragen indirect ook bij aan de reductie van CO₂-emissies in 2030 doordat zij met het fluctuerende aanbod van hernieuwbare energie helpen om het energiesysteem stabiel te houden en de leveringszekerheid in 2030 en verder te verzekeren. De CO₂-reductie mag ook worden gerealiseerd op één of meer eilanden in Caribisch Nederland (Bonaire, Sint Eustatius of Saba). In paragraaf 4 van deze bijlage worden de thema's nader beschreven.

3. Soorten DEI+-projecten

Deze subsidiemodule ondersteunt pilotprojecten en demonstratieprojecten. Een project waarvoor subsidie gevraagd wordt, valt in één van beide categorieën, niet in allebei.

Pilotprojecten

Een pilotproject betreft een proefproject waarin innovatieve maatregelen worden getest in omgevingen die representatief zijn voor het functioneren onder reële omstandigheden. Een pilot valt onder de definitie van experimentele ontwikkeling als bedoeld in artikel 2, onderdeel 86 van de algemene groepsvrijstellingsverordening. Het kan gaan om nieuwe producten, processen of diensten of om het aanmerkelijk verbeteren van bestaande producten, processen of diensten. De internationale stand van onderzoek en techniek is de maatstaf bij het bepalen van de mate van vernieuwing.

Demonstratieprojecten

Bij een demonstratieproject gaat het om investeringssteun voor praktijktoepassingen door een eindgebruiker/exploitant. Investeringssteun mag immers enkel worden ingezet voor de ondernemer die met zijn eigen activiteiten een milieuvoordeel realiseert tijdens de looptijd van het project (dat wil zeggen: uiterlijk bij ingebruikname van de installatie). De aanvrager van de subsidie dient dan ook een investeerder te zijn die eigenaar is en blijft van hetgeen waarin wordt geïnvesteerd. Het betreft investeringen in materiële en eventueel immateriële activa. Leaseconstructies zijn mogelijk voor zover het om financiële lease gaat, waarbij de leasener eigenaar wordt van de installatie. Bij een demonstratieproject blijft de installatie ook na het project in gebruik. Is dat niet het geval, omdat de installatie gedemonteerd wordt of stil komt te staan, dan is er mogelijk sprake van een pilotproject.

Als een ontwikkelaar een nieuwe innovatieve techniek of product of combinatie van technieken of producten wil demonstreren dan zal deze ontwikkelaar een zogenaamde eerste toepasser in de markt

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2019/06/28/klimaatakkoord>

² Missie A 'Een volledig CO₂-vrij elektriciteitssysteem in 2050' met de MMIP's 1 en 2; Missie B 'Een CO₂-vrije gebouwde omgeving in 2050' met de MMIP's 3, 4 en 5; Missie C 'Een klimaatneutrale industrie met hergebruik van grondstoffen en producten in 2050' met de MMIP's 6, 7 en 8, en het missiedoorsnijdende MMIP 13 (zie <https://www.topsectorenergie.nl/missies-voor-energietransitie-en-duurzaamheid/mmip>).

³ [https://www.topsectorenergie.nl/sites/default/files/uploads/TKI%20Gas/publicaties/Waterstof%20voor%20de%20energietransitie%20-%20innovatieroadmap%20\(jan%202020\).pdf](https://www.topsectorenergie.nl/sites/default/files/uploads/TKI%20Gas/publicaties/Waterstof%20voor%20de%20energietransitie%20-%20innovatieroadmap%20(jan%202020).pdf)

⁴ <https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/kamerstukken/2020/03/30/kamerbrief-routekaart-groen-gas/kamerbrief-over-routekaart-groen-gas.pdf>

⁵ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2019/02/08/uitvoeringsprogramma-2019-2023>

moeten zoeken. Die toepasser, de hiervoor genoemde investeerder, dient te investeren in deze techniek of dit product. De toepasser heeft het milieuvoordeel en kan subsidie aanvragen voor een demonstratieproject. De ontwikkelaar kan samen met de investeerder subsidie aanvragen als er binnen het project nog experimentele ontwikkeling plaatsvindt. Dan is er dus sprake van een demonstratieproject in combinatie met experimentele ontwikkeling.

Reikwijdte projecten: wat past niet

De volgende projecten (zowel pilotprojecten als demonstratieprojecten) passen niet binnen de reikwijdte van deze subsidiemodule:

- projecten die primair gericht zijn op kostenverlaging van de referentie-installatie van een technologie die in aanmerking komt voor subsidie op grond van het Besluit stimulering duurzame energieproductie (SDE++) of op kostenverlaging van windenergie op zee. Deze vallen onder de reikwijdte van paragraaf 4.2.3 Hernieuwbare energietransitie (HER+) van de Regeling nationale EZK- en LNV-subsidies;
- projecten die zich richten op de tijdelijke opslag of permanente opslag van CO₂ op land; en
- projecten die primair gericht zijn op verduurzaming van transport of mobiliteit en in aanmerking komen voor de Subsidieregeling Demonstratie Klimaattechnologieën en -innovaties in transport (DKTI-regeling); pilotprojecten gericht op de ontwikkeling van biobrandstoffen zijn wel toegestaan.

Demonstratieprojecten die op basis van het toepasselijke steunkader (de algemene groepsvrijstellingsverordening; AGV) in ieder geval niet in aanmerking komen voor subsidie zijn:

- projecten die het ontwerp en de vervaardiging van milieuvriendelijke producten, machines of vervoermiddelen betreffen; alleen de investering in een milieuvriendelijk apparaat, installatie of vervoermiddel zelf komt in aanmerking;
- projecten waarbij de subsidieontvanger niet direct een milieuvoordeel realiseert op het niveau van zijn onderneming, maar waar het milieuvoordeel elders in de (productie)keten gerealiseerd wordt. Het gaat er bij milieu-investeringssteun om dat een onderneming het uit zijn eigen activiteiten voortvloeiende niveau van milieubescherming verhoogt. Milieu-investeringssteun mag enkel worden ingezet voor de ondernemer die met zijn eigen activiteiten een milieuvoordeel realiseert tijdens de looptijd van het project (dat wil zeggen: uiterlijk bij ingebruikname van de installatie). De aanvrager van de subsidie dient dan ook een investeerder te zijn die eigenaar is en blijft van hetgeen waarin wordt geïnvesteerd;
- projecten waarin de investeringen worden uitgevoerd om ervoor te zorgen dat ondernemingen voldoen aan reeds vastgestelde en nog niet in werking getreden Unienormen;
- projecten op het gebied van biobrandstoffen, bedoeld in artikel 41 van de Algemene groepsvrijstellingsverordening. Dit betreft ook bio-LNG projecten;
- demonstratieprojecten op het gebied van de productie van groene waterstof;
- demonstratieprojecten die CO₂-afvang, -opslag en -hergebruik betreffen (inclusief demonstratieprojecten op het gebied van zogenaamde blauwe waterstof); en
- projecten die enkel de (pre-)engineering en constructie van een installatie betreffen, aangezien het erom gaat dat de installatie binnen de realisatietermijn in gebruik genomen wordt.

4. Thema's

Voor alle projecten geldt dat ze betrekking moeten hebben op minimaal één van de volgende thema's:

- energie-efficiëntie;
- hernieuwbare energieproductie inclusief ruimtelijke toepassing;
- flexibilisering van het energiesysteem waaronder waterstof (alleen pilots);
- lokale infrastructuur;
- circulaire economie;
- CCUS (Carbon Capture, Utilisation and Storage (alleen pilots));
- aardgasloze woningen, wijken en gebouwen;
- overige CO₂-reducerende maatregelen.

4.1 Energie-efficiëntie (artikel 25 en 38 AGV)

Het verbeteren van de energie-efficiëntie van ondernemingen is een belangrijke pijler in de energietransitie, omdat hierdoor uiteindelijk minder hernieuwbare energieproductie nodig is en dus de maatschappelijke kosten van de transitie verlaagd worden. Dit thema betreft projecten waarbij de onderneming die subsidie aanvraagt door de investering minder energie gaat verbruiken binnen (het productieproces van) zijn onderneming dan voorafgaand aan de beoogde investering.

Bij voorzieningen in een bestaand pand of productieproces moet het project leiden tot een lager energieverbruik van het bedrijf. Bij uitbreiding van het pand of van de productiecapaciteit moet het energieverbruik lager zijn dan een vergelijkbaar bestaand productieproces of pand dat volgens de

laatste stand van techniek gebouwd is. Bij een nieuw pand of productieproces wordt het energieverbruik eveneens vergeleken met een bestaand productieproces of pand dat volgens de laatste stand van techniek gebouwd is. Bij vergelijking moet gekeken worden naar het energieverbruik per eenheid geproduceerde goederen of per m² oppervlak.

Het gaat hierbij expliciet niet om projecten gericht op het aardgasloos maken van woningen, wijken of gebouwen, of om projecten gericht op energie-efficiënte stadsverwarming en -koeling. Zie hiervoor paragraaf 4.7.

4.2 Hernieuwbare energieproductie inclusief ruimtelijke inpassing (artikel 25 en 41 AGV)

Hernieuwbare energieopwekking is een van de belangrijke pijlers onder het Klimaatakkoord. Bij dit thema gaat het om hernieuwbare energiebronnen zoals gedefinieerd in de staatsteunkaders. Dit zijn: windenergie, zonne-energie, aerothermische (warmte in de omgevingslucht), hydrothermische (warmte in het oppervlaktewater), geothermische energie en energie uit de oceanen, waterkracht, biomassa, stortgas, gas van rioolzuiveringsinstallaties en biogas.

Zoals aangegeven in paragraaf 3 onder 'Reikwijdte' zijn demonstratieprojecten op het gebied van biobrandstoffen in verband met het toepasselijke steunkader niet mogelijk. Pilotprojecten op dit gebied zijn wel mogelijk.

Het gaat in dit thema expliciet niet om projecten gericht op het aardgasloos maken van woningen, wijken of gebouwen. Zie daarvoor paragraaf 4.7.

Naarmate het aandeel hernieuwbare energie groeit, groeit ook het beslag op de ruimte, zowel op land als op zee. De zonnepanelen en windmolens moeten namelijk ergens worden geplaatst, waardoor er sprake is van steeds grotere effecten op de omgeving. Dit thema betreft daarom ook projecten die een positieve en vernieuwende bijdrage leveren op onderstaande punten, en waarvan de uitkomsten op relatief korte termijn geadopteerd kunnen worden in toekomstige projecten.

- (landschappelijke) inpassing van grootschalig opgewekte elektriciteit uit zon en of wind, waarbij een vernieuwende wijze rekening gehouden wordt met esthetische aspecten en cultuurhistorische landschapselementen;
- ecologische inpassing houdend met milieuaspecten als ecologie, biodiversiteit, water-/bodemkwaliteit en geluid;
- meervoudig gebruik van ruimte, waarbij een aantoonbare meerwaarde behaald kan worden door de combinatie van functies in de ruimte en/of door het optimaal gebruik van de beschikbare ruimte. Hieronder vallen ook nieuwe toepassingen binnen het agrodomein die gericht zijn op de optimalisatie van landgebruik. Daartoe zijn reeds toegepaste combinaties van functies in de ruimte niet subsidiabel, zoals het combineren van zonne-energie met kleinvee en grasland; en
- Voor ruimtelijke inpassing in de gebouwde omgeving dient het te gaan om projecten waarmee een versnelling kan worden ingezet voor de projectmatige inpassing van grotere (> 0,3 MWp) zon-PV projecten in de gebouwde omgeving.

Aanvullend kan hierbij eveneens gedacht worden aan:

- acceptatie van omwonenden door het participatief betrekken van omwonenden en betrokkenen;
- projecten die door alternatieve financieringsconstructies of projectvormen nieuwe toepassingsgebieden bloot leggen of tot een wezenlijke versnelling van bestaande markten kunnen leiden (niet zijnde de gebouwde omgeving). Hieronder vallen ook innovatieve constructies, waarmee de lokale economie en het draagvlak voor zonne-, wind- en/of andere hernieuwbare energie versterkt worden.

Bij wind op zee-projecten is ook het vergroten van de veiligheid bij installatie en onderhoud van belang.

Voor projecten die ruimtelijke inpassing betreffen wordt benadrukt dat, op basis van artikel 41, zesde lid, van de algemene groepsvrijstellingsverordening, alleen subsidie verstrekt kan worden voor de extra investeringskosten van de productie-installatie waarmee energie uit hernieuwbare energiebronnen wordt geproduceerd. Kosten die niet rechtstreeks verband houden met het behalen van een hoger niveau van milieubescherming komen op grond van dit artikel niet voor subsidie in aanmerking. Voorts kan op grond van artikel 25 van de algemene groepsvrijstellingsverordening subsidie worden verstrekt voor experimentele ontwikkeling.

4.3 Flexibilisering van het energiesysteem waaronder waterstof (alleen pilots; artikel 25 AGV)

Het aandeel weersafhankelijke elektriciteitsopwekking wordt de komende tijd snel groter. De gevoelig-

heid voor onbalans en congestie in het energiesysteem neemt daarmee toe en dit bedreigt de leveringszekerheid. Flexibilisering van zowel de aanbodzijde als de vraagzijde moet om deze reden sterk groeien.

Onder flexibilisering van het energiesysteem - ofwel het inbrengen van flexibiliteit in het energiesysteem - wordt verstaan het realiseren van mogelijkheden voor de partijen in het energiesysteem om met behulp van installaties en voertuigen het aanbod van of de vraag naar energie zodanig te vergroten, dan wel te verkleinen en/of te verplaatsen in tijd en/of ruimte, zodat onbalans en congesties in het energiesysteem worden voorkomen. Dit kan bijvoorbeeld door proactief te sturen via een systeem van energiemanagement achter de meter om piekbelasting en de noodzaak voor een zwaardere netaansluiting te voorkomen. En/of door reactief/real-time vermogen - in vraag en/of aanbod - aan te passen op momenten van overschotten of schaarste van energie of van (dreigende) congestie in het energiesysteem.

Vanwege het toepasselijke steunkader (de algemene groepsvrijstellingsverordening) richt dit thema zich alleen op innovatieve pilotprojecten die inspelen op de volgende mogelijkheden voor meer flexibiliteit:

- a. stimulering van energieopslag en conversie van hernieuwbaar opgewekte energie
Er worden primair projecten beoogd die inzetten op grootschalige energieopslag en/of conversie naar andere energiedragers en/of producten. Hierbij wordt nadrukkelijk gezocht naar projecten waarbij gebruik wordt gemaakt van groene waterstof (productie van waterstof uit hernieuwbare energie door middel van elektrolyse). Het kan ook gaan om energieopslag en/of conversie naar andere moleculaire energiedragers. Daarnaast wordt gezocht naar off-grid projecten waarbij op grote schaal energie direct wordt geconverteerd naar een moleculaire energiedrager, indien het energiesysteem daarmee ontlast wordt.
- b. stimulering van flexibele vraag (demand-side response)
Flexibiliteit in de vraag houdt in dat gebruikers van energie de behoefte aan energie binnen bepaalde grenzen kunnen aanpassen in de hoeveelheid en/of het tijdstip van het gebruik (vraagsturing). De aanpassing als gevolg daarvan in het aan deze gebruikers te leveren vermogen kan zowel proactief worden gebruikt om verwachte onbalans en/of congestie te voorkomen als reactief/real-time om opgetreden onbalans en/of congestie te verminderen of weg te werken.
- c. stimulering van CO₂-vrij regelbaar vermogen voor de opwekking van elektriciteit
Hierbij moet gedacht worden aan het ontwikkelen van bijvoorbeeld WKK's die gebruik maken van groene waterstof of andere synthetische groene brandstoffen of het verbeteren van de stuurbaarheid van hernieuwbare energie-opwekinstallaties. Het gaat hierbij niet om kernenergie of de gebruikelijke regelbare eenheden die gebruik maken van fossiele brandstoffen zoals kolen, aardgas, olie.
- d. flexibiliteit van het energiesysteem
Door het energiesysteem te innoveren op basis van slimme combinaties van het bestaande energiesysteem met energieopslag, conversie tussen energiedragers (elektriciteit, warmte, gas), flexibele vraag en/of CO₂-vrij regelbaar vermogen is de flexibiliteit van het gehele energiesysteem in potentie te vergroten. De uitnutting van de bestaande energie-infrastructuur kan hiermee dan ook worden geoptimaliseerd.

Geavanceerde informatiesystemen kunnen nodig zijn om enerzijds de fysieke installaties, die flexibiliteit in zich hebben, te besturen en te monitoren. En anderzijds om diensten te laten ontstaan, waarmee flexibiliteit wordt ontsloten en wordt verhandeld tussen vraag naar en aanbod van flexibiliteit. Pilotprojecten, waarin informatiesystemen ontwikkeld worden, passen in dit thema, mits deze projecten met hun energie-installaties en hun informatiesystemen daadwerkelijk bijdragen aan de flexibilisering van het energiesysteem en de reductie van CO₂ emissies. Het ontwikkelen en testen van enkel het geavanceerde informatiesysteem past niet binnen dit thema.

Projecten waarin energieproducenten of -consumenten bijdragen aan het verbeteren van de zogeheten 'power quality' van elektriciteit passen ook binnen dit thema. Waar aan kan worden gedacht, is het verbeteren van de 'power quality' bij invoeden van elektriciteit in het elektriciteitsnet vanuit een zonnepark of gebruik van elektriciteit door (laadpleinen/laadstations voor) elektrische voertuigen. Projecten die zijn gericht op het verbeteren van de 'power quality' door maatregelen in het elektriciteitsnet (schakelapparatuur, kabels en/of transformatoren) passen niet binnen dit thema.

Algemeen

Voor de slaagkans van de innovatie in de markt is het van belang dat:

- de businesscase niet afhankelijk is van veranderingen in wet- en regelgeving die nog moeten plaatsvinden;
- ICT-architectuur en diensten compatibel zijn met andere ICT-architectuur en diensten; ofwel er is sprake van interoperabiliteit, waarmee organisaties, die een belang hebben bij de flexibiliteit en

- betrokken marktplaatsen met elkaar kunnen worden verbonden; en
- de projectresultaten voldoen aan de (te verwachten) eisen om de bedrijfsvoering van netbeheerders en van partijen op de energiemarkt te beschermen tegen 'cyber attacks' en de goede werking van de energie-infrastructuur en van de energiemarkten te beveiligen ('cyber security').

4.4 Lokale infrastructuur (artikel 46 en 56 AGV)

Distributienetwerken die niet onder de AGV-definitie van energie-infrastructuur vallen, komen in aanmerking voor subsidie als er sprake is van lokale infrastructuur of energie-efficiënte stadsverwarming en -koeling (industriële infrastructuur kan hier ook onder vallen). Bij lokale infrastructuur moet het gaan om een open infrastructuur, wat wil zeggen dat ook andere ondernemingen op de infrastructuur kunnen worden aangesloten.

Onder de definitie van energie-infrastructuur, en dus niet van toepassing binnen dit thema, valt energie-infrastructuur voor elektriciteit, gas en CO₂. Waar wel aan kan worden gedacht zijn bijvoorbeeld stoomnetwerken en waterstofnetwerken. Innovatieve warmtenetten vallen hier ook onder, tenzij het desbetreffende warmtenet het doel heeft om woningen, wijken of gebouwen aardgasloos te maken. Zie daarvoor paragraaf 4.7.

4.5 Circulaire economie (artikel 25 en 47 AGV)

De circulaire economie heeft tot doel duurzamer met grondstoffen om te gaan door deze langer en hoogwaardiger te blijven gebruiken. Onder het thema Circulaire Economie vallen recycling en hergebruik van afval, reparatie en het gebruik van biobased grondstoffen, waarbij sprake is van CO₂-reductie. Het moet gaan om de ontwikkeling of demonstratie van een nieuwe technologie of een nieuwe toepassing van een technologie.

Recycling van afval betreft elke nuttige toepassing waardoor afvalstoffen opnieuw worden verwerkt tot producten, materialen of stoffen, voor het oorspronkelijke doel of voor een ander doel. Dit omvat niet energieteerugwinning, noch het opwerken tot materialen die bestemd zijn om te worden gebruikt als brandstof of als opvulmateriaal, noch toepassingen voor (dier)voeding.

Met *hergebruik* wordt bedoeld elke handeling waarbij producten of componenten die geen afvalstoffen zijn, opnieuw worden gebruikt voor hetzelfde doel als dat waarvoor zij waren bedoeld.

Het moet gaan om *recycling* en *hergebruik* van afval dat door andere ondernemingen of particuliere huishoudens geproduceerd is. Het gerecycleerde of hergebruikte materiaal zou anders bij het afval belanden of op een minder milieuvriendelijke wijze worden verwerkt. Steun voor nuttige toepassing van afvalstoffen, niet zijnde recycling, valt hier niet onder. De investering doet niet uitsluitend de vraag naar het te recycleren materiaal toenemen zonder dat de inzameling van dat materiaal toeneemt.

Bij *biobased grondstoffen* gaat het om het vervangen van grondstoffen van fossiele en/of minerale oorsprong door grondstoffen van biotische oorsprong (biobased). Daarnaast moet het uiteindelijk product voldoen aan de voorschriften van de 'Single Use Plastics'-richtlijn (Richtlijn (EU) 2019/904 van het Europees parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende de vermindering van de effecten van bepaalde kunststofproducten op het milieu (PbEU 2019, L 155)). Hiermee wordt het ontwikkelen van meervoudig bruikbare ('multi use'), niet afbreekbare producten gestimuleerd. Vanwege het toepasselijke steunkader (de algemene groepsvrijstellingsverordening) komen op het gebied van biobased grondstoffen voor zover het geen recycling en hergebruik van afval betreft, alleen pilotprojecten in aanmerking voor subsidie.

Aansluitend bij het uitvoeringsprogramma circulaire economie worden voorstellen op het gebied van recycling, refurbishment en hergebruik van kunststoffen, textiel, meubels en matrassen aangemoedigd en worden ondernemers uit het MKB met name uitgenodigd om voorstellen in te dienen. Dit sluit aan bij de acties die zijn opgenomen in de transitieagenda's Circulaire Economie (waaronder die voor kunststoffen en die voor consumptiegoederen).

4.6 CC(U)S - Carbon Capture, Utilisation and Storage (alleen pilots; artikel 25 AGV)

Om te komen tot een tijdige verduurzaming van de energie-intensieve industrie is CCS een noodzakelijke brugtechnologie. Op de korte en middellange termijn zal dat voornamelijk gebeuren door de afgevangen CO₂ permanent op te slaan (CCS). Ook kan de CO₂ worden gebruikt voor nieuwe producten of toepassingen (CCU), mits dit leidt tot netto CO₂-reductie. Op korte termijn kan dat al door middel van levering aan kassen, op lange termijn kan de afgevangen CO₂ vele toepassingen dienen voor het realiseren van een circulaire economie. Daarnaast biedt CCUS op termijn de mogelijkheid tot het realiseren van negatieve emissies door CO₂ uit de atmosfeer of biomassa permanent op te slaan.

Binnen dit thema wordt de hele CC(U)S keten beschouwd en worden daarin de onderdelen 'afvang', 'transport', 'hergebruik' en 'opslag' onderscheiden. Van belang voor projecten onder deze programmalijn is dat deze een aanmerkelijke verbetering van kosten, efficiency en betrouwbaarheid van producten en diensten voor CC(U)S mogelijk maken zodat de lange termijndoelen worden gehaald. Voorts is van belang dat er op korte termijn (binnen 5 jaar) opschalingsperspectief is en dat de techniek of toepassing herhaalbaar is in productieprocessen elders. Projecten moeten zijn gericht op de gehele keten, of delen van de keten.

Dit thema omvat ook de technieken die nodig zijn voor het realiseren van negatieve emissies, zoals de afvang van CO₂ uit de atmosfeer en biomassa.

Reikwijdte van de projecten

- Projecten in de zin van deze subsidiemodule zijn niet projecten die zich richten op de tijdelijke opslag of permanente opslag van CO₂ op land;
- Projecten die zich primair op de productie van waterstof richten en niet op de afvang van CO₂ bij de productie van waterstof, zijn onderdeel van het thema 'Flexibilisering van het elektriciteitssysteem'; en
- Installaties die elektriciteit of warmte produceren uit fossiele brandstoffen (met uitzondering van afvalverbrandingsinstallaties), vallen niet onder dit thema.

4.7 Aardgasloze woningen, wijken en gebouwen (artikel 25, 38,41 en 46 AGV)

Aanleiding

Voor 2030 is een ritme van 200.000 woningen per jaar aardgasloos of aardgasloos-ready nodig, en moet 15% van de utiliteitsbouw aardgasvrij zijn. Aardgasloos-ready betekent dat woningen qua bouwkundige en installatietechnische voorzieningen voor verwarming, warm tapwater en koken gereed zijn voor het zonder grote inspanningen en overlast laten plaatsvinden van; het afkoppelen van het aardgasnet, omschakelen naar een duurzame variant van aardgas, en/of het aansluiten op een alternatieve energie-efficiënte energiestructuur.

Algemene doelen van dit thema

Dit thema heeft als doel om projecten te ondersteunen met één of meer innovatieve producten en diensten die bijdragen aan:

- de transitie naar aardgasloze dan wel aardgasvrij-ready woningen, gebouwen en/of wijken tegen zo laag mogelijke kosten voor de eindgebruiker en zo laag mogelijke maatschappelijke kosten;
- het tegelijkertijd handhaven en waar mogelijk verbeteren van de technische, fysische, functionele en esthetische kwaliteiten in de woning, het gebouw en/of de wijk; en
- verhogen van tempo en/of aantallen om bestaande woningen en gebouwen op grote schaal aardgasloos of aardgasloos-ready te kunnen maken.

De overheid streeft ernaar dat de kosten voor het aardgasvrij, dan wel aardgasvrij-ready maken of voorbereiden op een omschakeling naar een duurzame aardgasvariant, minimaal 30% lager zijn ten opzichte van de huidige technische standaard(en) van producten en diensten die beschikbaar zijn in de markt.

De ontwikkelde producten en diensten moeten uiterlijk aan het eind van de looptijd van dit project als prototype zijn geplaatst of worden gedemonstreerd in omgevingen die representatief zijn voor het functioneren onder reële omstandigheden, meestal in een gebouw of in de energie-infrastructuur van de wijk. Daarnaast moeten ze binnen een jaar na afloop van het project beschikbaar zijn voor de markt. De innovatie moet een aanzienlijke bijdrage leveren aan de verduurzaming van de bestaande bouw.

Projectonderwerpen

De focus in alle projecten moet gericht zijn op een competitief en aantrekkelijk aardgasvrij aanbod voor eindgebruikers in de woningbouw en utiliteitsbouw.

Dit aanbod bestaat onder meer uit de ontwikkeling van nieuwe generatie apparaten en systemen voor verwarmen en warm tapwater in de bestaande bouw, die qua omvang, comfort (geluid, thermisch), inpasbaarheid en betaalbaarheid zo afgestemd zijn op de gebruikers dat zij tijdig de bestaande verwarming overzetten naar aardgasvrij.

Warmtepompen en innovatieve systemen op basis van stralingswarmte zijn belangrijk in gebieden die inzetten op elektrificatie. Deze leveren ruimteverwarming en tapwater in combinatie met collectieve laagtemperatuur bronnen en dragen (in de hybride varianten) bij aan de transitie voor opties met duurzaam gas.

Naast deze individuele oplossingsrichting richt het thema zich ook op het ontwikkelen van een aantrekkelijk aanbod aardgasvrij voor collectieve warmte- en koudesystemen op wijk- en regionaal niveau, al dan niet in combinatie met opslag van warmte voor zover passend binnen het toepasselijke steunkader.

De innovaties die in dit thema nodig zijn, adresseren ook sociale en psychologische componenten. Een belangrijk deel van het gebruik van energie in de gebouwde omgeving, is het gevolg van gedragscomponenten. Het is belangrijk dat projecten hier rekening mee houden in het pilot- of demonstratieproject. Ook kunnen bijvoorbeeld projecten, die energiebesparing met behulp van sensoren of gedragssturing in de praktijk uittesten of demonstreren, binnen dit thema in aanmerking komen.

Aandachtspunten bij de projecten in dit thema

Voor de kwaliteit van het project is het voor alle projecten binnen het thema 'Aardgasloze woningen, wijken en gebouwen' van belang:

- dat de beoogde producten en diensten worden gevolgd (monitoring) op zo'n manier dat de specificaties en eigenschappen van opvolgers van deze beoogde producten en diensten er door verbeteren. Het projectplan bevat een specificatie van activiteiten voor monitoring en (certificering van) kwaliteit van de beoogde producten en diensten;
- wat op termijn de gevolgen van grootschalige toepassing van de innovatieve producten en diensten voor het energiesysteem kunnen zijn. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om beperking van de kosten van de algemene infrastructuur, zoals de mate van verzwaring van het elektriciteitsnet die nodig zou zijn. Ook kan het gaan om de mate waarin het mogelijk is om op een later moment (andere) duurzame energiebronnen op de woning, het gebouw of de infrastructuur aan te sluiten.

4.8 Overige CO₂-reducerende maatregelen (artikel 25 en 36 AGV)

Hieronder vallen andere CO₂-reducerende maatregelen die genomen worden in de industrie, de gebouwde omgeving of de elektriciteitssector. De sectoren mobiliteit en landbouw vallen conform de DEI+ doelstelling in paragraaf 1 buiten de reikwijdte van de overige CO₂-reducerende maatregelen.

TOELICHTING

1. Aanleiding en doel

Deze regeling strekt tot wijziging van de Regeling nationale EZK- en LNV-subsidies (hierna: RNES) en de Regeling openstelling EZK- en LNV-subsidies 2020 ten aanzien van een aantal subsidiemodules voor de Topsector energieprojecten en de subsidiemodule Indirecte emissiekosten ETS.

2. Topsector Energieprojecten

Het subsidie-instrumentarium van de Topsector Energieprojecten (titel 4.2 van de RNES) voorziet in subsidiëring van projecten die bijdragen aan de innovatieopgave uit het Klimaatakkoord. De subsidiemodules Missiegedreven Onderzoek, Ontwikkeling en Innovatie (hierna: MOOI), Demonstratie energie- en klimaatinnovatie (hierna: de DEI+) en Systeemintegratie, opgenomen in paragrafen 4.2.7 respectievelijk 4.2.10 respectievelijk 4.2.11 van de RNES, maken onderdeel uit van het subsidie-instrumentarium van de Topsector Energieprojecten.

Met deze wijzigingsregeling wordt een wijziging in de anticumulatiebepaling voor alle subsidiemodules voor de Topsector energieprojecten doorgevoerd, wordt het subsidieplafond van de subsidiemodule MOOI opgehoogd, wordt de subsidiemodule Demonstratie energie- en klimaatinnovatie (de DEI+) aangepast en wordt een afwijzingsgrond in de subsidiemodule Systeemintegratie verduidelijkt.

2.1 Algemene bepalingen voor de Topsector energie

In paragraaf 4.2.1 van de RNES zijn algemene bepalingen opgenomen die van toepassing zijn op alle subsidiemodules van de Topsector energie. Onder deze paragraaf valt ook artikel 4.2.1, eerste lid, aanhef en onderdeel b, waarin wordt afgeweken van de anticumulatiebepaling uit artikel 6 van het Kaderbesluit nationale EZ-subsidies (hierna: Kaderbesluit), dat van toepassing is op de RNES, en dus ook op de subsidiemodules van de Topsector energie.

In artikel 6, eerste lid, van het Kaderbesluit wordt bepaald dat indien reeds door een bestuursorgaan of de Europese Commissie subsidie, met uitzondering van subsidie aan een financier, is verstrekt voor de subsidiabele kosten of een deel daarvan, slechts een zodanig bedrag aan subsidie wordt verstrekt dat het totale bedrag aan subsidies niet meer bedraagt dan het bedrag dat krachtens het Kaderbesluit kan worden verstrekt noch meer bedraagt dan toegestaan volgens de toepasselijke Europese steunkaders. Dat betekent dat deze reeds verstrekte subsidies in mindering gebracht moeten worden op de subsidie die krachtens het Kaderbesluit nog verstrekt kan worden, ook als er nog steunruimte op grond van het toepasselijke staatssteunkader is. Dit is met name nadelig in geval van grote projecten die met het toepasselijke subsidiepercentage op een hoger subsidiebedrag zouden uitkomen dan het maximale subsidiebedrag per project dat op grond van de RNES mogelijk is. In artikel 4.2.1, eerste lid, aanhef en onderdeel b, van de RNES wordt gebruik gemaakt van de mogelijkheid die artikel 6, derde lid, van het Kaderbesluit biedt om van deze anticumulatiebepaling af te wijken. Hierdoor wordt bij het verlenen van subsidie op basis van titel 4.2 (Topsector energieprojecten) bij de toepassing van artikel 6, eerste lid, van het Kaderbesluit een aantal soorten subsidies buiten beschouwing gelaten. Met deze bepaling wordt beoogd ervoor te zorgen dat goede projecten niet belemmerd worden om subsidie aan te vragen bij de Europese Commissie en de staatssteunruimte die er is te benutten door een combinatie van publieke middelen toe te staan. Hierdoor kunnen ook aan grotere projecten voldoende ondersteuningsmogelijkheden geboden worden om ze tot realisatie te laten komen.

De verwijzingen in onderdeel b van artikel 4.2.1, eerste lid, worden geactualiseerd, zodat (in het vervolg) bepaalde bijdragen van de Europese Commissie niet (meer) vallen onder de anticumulatiebepaling van artikel 6 van het Kaderbesluit.

Zo blijven subsidies in het kader van Horizon 2020⁶ uitgezonderd bij de toepassing van artikel 6 van het Kaderbesluit op titel 4.2 van de RNES. Horizon 2020 is het grootste onderzoeks- en innovatieprogramma van de Europese Commissie voor de periode 2014-2020. Het programma heeft als doel de mondiale concurrentiepositie van Europa te verbeteren en de economische en sociale ambities van de Europese Unie te stimuleren. Om dit te realiseren moet het obstakels voor innovatie uit de weg ruimen en samenwerking tussen publieke en particuliere sectoren bevorderen.

Verder zal de anticumulatiebepaling niet van toepassing zijn op subsidies die worden verstrekt onder

⁶ Zie voor de subsidies verordening (EU) nr. 1291/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2013 tot vaststelling van Horizon 2020 – het kaderprogramma voor onderzoek en innovatie (2014-2020) en tot intrekking van Besluit nr. 1982/2006/EG (PbEU 2013, L 347).

de verordening van het zogenaamde innovatiefonds⁷. Het Innovatiefonds is een fonds van de Europese Commissie met een totaal budget tot en met 2030 van 10 miljard euro dat zich richt op de ondersteuning van (innovatieve) demonstratieprojecten voor koolstofarme technologieën. De Europese Commissie stimuleert dat ook de lidstaten zelf bijdragen aan projecten, vandaar dat cumulatie van subsidies uit dit fonds met subsidies uit de subsidiemodule voor Topsector energieprojecten mogelijk gemaakt wordt.

2.2 Subsidiemodule MOOI

Op grond van de subsidiemodule MOOI komen projecten met betrekking tot onderzoek en ontwikkeling van producten en diensten voor subsidie in aanmerking, waarmee wordt bijgedragen aan de innovatieopgave uit het Klimaatakkoord. Daarnaast komen ook andere activiteiten (in beperkte mate) voor subsidie in aanmerking, voor zover deze een bijdrage aan het project kunnen leveren. Omdat voor de realisatie van de zogenaamde missies, waarop deze projecten betrekking hebben, het vormen van samenwerkingsverbanden essentieel is, stimuleert de subsidiemodule MOOI nieuwe samenwerkingsvormen die multidisciplinair van aard zijn. Bij de eerste openstelling (vanaf 4 augustus 2020) richt deze subsidiemodule zich op de sectoren wind op zee, hernieuwbare elektriciteit op land, gebouwde omgeving en industrie.

De subsidiemodule MOOI is opengesteld van 4 augustus 2020 tot en met 6 oktober 2020 17:00 uur. Het subsidieplafond was voor 'Missie A1: Windenergie op zee' vastgesteld op € 10.100.000, voor 'Missie A2: Hernieuwbare elektriciteit op land' op € 10.900.000, voor 'Missie B: Gebouwde omgeving' op € 27.000.000 en voor 'Missie C: Industrie' op € 17.000.000. Omdat de vraag bij de gebruikers van deze subsidiemodule voor missie B (gebouwde omgeving) groter is dan verwacht, wordt het subsidieplafond voor deze missie opgehoogd met € 29.900.000. Op deze wijze kan een groter aantal kwalitatief goede projecten gehonoreerd worden die voldoen aan de doelstelling van deze missie van de subsidiemodule MOOI. Dit wordt geregeld in artikel II van deze regeling.

2.3 Subsidiemodule DEI+

De DEI+ komt voort uit het Energieakkoord voor Groene Groei en is in 2019 in lijn met het Klimaatakkoord verbreed met een aantal CO₂-reducerende maatregelen. De DEI+ is gericht op de maatschappelijke bijdrage van projecten aan CO₂-reductie, oplossingen voor de leveringszekerheid en ruimtelijke knelpunten. Onder de DEI+ kan subsidie worden aangevraagd voor projecten binnen de thema's Energie-efficiëntie, Hernieuwbare energie inclusief ruimtelijke inpassing, Flexibiliteit van het energiesysteem, Lokale infrastructuur, Circulaire economie, CC(U)S (Carbon Capture, Utilisation and Storage), Aardgasloze woningen, wijken en gebouwen, en Overige CO₂-reducerende maatregelen. De DEI+ wordt jaarlijks opengesteld. Ook in 2021 zal de DEI+ wederom worden opengesteld. Vooruitlopend op deze openstelling wordt een aantal wijzigingen in de DEI+ doorgevoerd.

Allereerst wordt onderdeel B van bijlage 4.9 voor de nieuwe openstelling in 2021 vervangen door een nieuw onderdeel B. Hierin zijn de thema's opgenomen waarvoor op grond van de DEI+ in 2021 subsidie aangevraagd kan worden en wordt een andere (nieuwe) paragraafindeling gehanteerd.

Ten tweede is in de definitie van DEI+-demonstratieproject, opgenomen in artikel 4.2.64, de verwijzing naar bijlage 4.2.9 aangepast. Hierdoor wordt voorkomen dat in deze definitie een onjuiste verwijzing zou blijven staan naar de (niet meer actuele) paragraafindeling in bijlage 4.2.9, onderdeel B. Er is voor gekozen in het vervolg niet meer specifiek naar bepaalde paragrafen te verwijzen, zodat deze definitie niet jaarlijks (voorafgaand aan een nieuwe openstelling) aanpassing behoeft. Uit bijlage 4.2.9, onderdeel B (nieuw), volgt immers al duidelijk welke activiteiten bij een DEI+-demonstratieproject verricht mogen worden.

Ten derde zijn de artikelen 4.2.68 en 4.2.69 aangepast. Voor de subsidiemodule DEI+ is in artikel 4.2.68 de realisatietermijn voor alle thema's opgenomen. In het eerste lid bevond zich de algemene realisatietermijn van vier jaar. In het tweede lid was een afwijkende realisatietermijn opgenomen voor projecten die pasten binnen het in paragraaf 3.4 van bijlage 4.2.9, onderdeel B (oud), opgenomen thema Circulaire Economie en waarvoor een aanvraag om subsidie was gedaan op of na 15 januari 2020. Voor deze projecten was de realisatietermijn de periode van de datum van aanvang van de activiteiten tot en met 31 december 2020, in het geval de te verlenen subsidie voor deze projecten minder dan € 3.000.000 bedroeg. Wanneer niet aan deze voorwaarde voldaan zou worden, werd de subsidie op grond van artikel 23, onderdeel b, van het Kaderbesluit nationale EZ-subsidies afgewezen. De reden hiervoor was dat het budget dat voor deze subsidiabele activiteiten beschikbaar gesteld was

⁷ verordening (EU) 2019/856 van de Europese Commissie van 26 februari 2019 houdende aanvulling van Richtlijn 2003/87/EG van het Europees Parlement en de Raad met betrekking tot de werking van het innovatiefonds (PbEU 2019, L 140/6).

voor 31 december 2020 (grotendeels) betaald moest zijn. Omdat de afwijkende realisatietermijn in het verleden ligt (en dus niet meer van belang is) voor de projecten waarvoor op grond van de DEI+ subsidie verleend kan worden, is deze komen te vervallen. Hierdoor zal in het vervolg (na inwerking-treding van deze wijzigingsregeling voor de DEI+) voor alle soorten projecten de standaard realisatie-termijn van vier jaar van toepassing zijn. Wel wordt een aanvullende voorwaarde in artikel 4.2.69 opgenomen. Hierin wordt bepaald dat een subsidieaanvraag wordt afgewezen indien de te verlenen subsidie minder dan € 3.000.000 zou bedragen, in het geval het een project betreft dat past binnen het in paragraaf 4.5 van bijlage 4.2.9, onderdeel B, opgenomen thema 'Circulaire economie'. Met dit minimumsubsidiebedrag wordt beoogd dat met name de grotere projecten met meer bijdrage aan de CO₂-doelstellingen ondersteund worden.

2.4 Subsiemodule *Systeemintegratie*

Op grond van de subsiemodule Systeemintegratie komen onderzoek en ontwikkeling van producten en diensten voor subsidie in aanmerking, indien deze passen binnen de beschrijvingen die zijn opgenomen in bijlage 4.2.10 van de RNES. Voor deze module wordt een afwijzingsgrond in artikel 4.2.76, onderdeel d, RNES verduidelijkt. Hierin wordt bepaald dat een subsidieaanvraag wordt afgewezen, indien, in geval gebruik wordt gemaakt van een ICT-voorziening als bedoeld in programmalijn 1 (Multi-modelling voor integrale besluitvorming) of programmalijn 3 (Besluitvormingstools flexibiliteit), deze voorziening niet werkt op basis van open standaarden. De subsidieverlening heeft echter niet zozeer betrekking op het gebruik van ICT-voorzieningen tijdens het project, maar de genoemde programmalijnen hebben als doel de ontwikkeling en het testen (met prototypes) van bepaalde ICT-voorzieningen. Om dit te verduidelijken is deze afwijzingsgrond aangepast. Dit wordt geregeld in artikel I, onderdeel E, van deze regeling.

3. Subsiemodule *Indirecte emissiekosten ETS*

De subsiemodule Indirecte emissiekosten ETS heeft tot doel financiële compensatie te verlenen aan ondernemingen die een broeikasgasinstallatie exploiteren waar producten worden vervaardigd in bedrijfstakken of deeltakken die worden geacht te zijn blootgesteld aan een significant CO₂-weglekrisico. Dit weglekrisico is het gevolg van de in elektriciteitsprijzen doorberekende kosten in verband met broeikasgasemissies. Deze kosten worden ook wel indirecte emissiekosten ETS genoemd.

Eerder werd voor de openstelling in het jaar 2020 artikel 4.4.8, tweede lid, van de RNES aangepast om vervroegde betaling van de subsidie mogelijk te maken in verband met COVID-19 (Stcrt. 2020, 22400). Met deze aanpassing zijn de aanvullende eisen met betrekking tot deelname aan een Meerjaren afspraak energie-efficiëntie (MJA-convenant) of Meerjaren afspraak energie-efficiëntie voor ETS-ondernemingen (MEE-convenant) komen te vervallen waardoor 'deelname' aan het MJA- of MEE-convenant voldoende was.

Voor de openstelling van de subsiemodule ETS in 2021 worden de aanvullende eisen met betrekking tot de deelname aan een MJA- of MEE-convenant weer opgenomen in deze subsiemodule: de verplichting te rapporteren over de voortgang van de uitvoering van het energie-efficiëntieplan is wederom een voorwaarde voor het verkrijgen van de subsidie. De voorwaarden zijn inhoudelijk niet veranderd ten opzichte van voorgaande jaren.

4. Staatssteun

4.1 *Algemene bepalingen voor de Topsector energie*

In paragraaf 4.2.1 van de RNES zijn algemene bepalingen opgenomen die van toepassing zijn op alle subsiemodules van de Topsector energie. Onder deze paragraaf valt ook artikel 4.2.1, eerste lid, aanhef en onderdeel b, waarin wordt afgeweken van de anticumulatie bepaling uit artikel 6 van het Kaderbesluit nationale EZ-subsidies. De verwijzingen in onderdeel b van artikel 4.2.1, eerste lid, zijn geactualiseerd, zodat (in het vervolg) bepaalde bijdragen van de Europese Commissie niet (meer) vallen onder de anticumulatiebepaling van artikel 6 van het Kaderbesluit. Deze wijziging heeft geen gevolgen voor de staatssteunaspecten. Van belang is dat ook bij de toepassing van voormelde afwijking (en ook na actualisering hiervan) bij de beoordeling van de subsidieaanvraag wordt bezien of voldaan wordt aan de voorwaarde van het toepasselijke staatssteunkader. Dit betekent ook dat een subsidieaanvraag (overeenkomstig artikel 22 van het Kaderbesluit) wordt afgewezen, of het te verlenen subsidiebedrag wordt verlaagd, als niet aan deze voorwaarden (waaronder de steunintensiteit) voldaan is.

4.2 MOOI en Systeemintegratie

Op grond van de subsidiemodules MOOI en Systeemintegratie wordt subsidie verleend voor een MOOI-project respectievelijk Systeemintegratieproject. Binnen een MOOI-project en een systeemintegratieproject wordt een onderscheid gemaakt tussen de (reguliere) projectactiviteiten en overige projectactiviteiten. Een deel van de subsidie die verleend wordt bevat staatssteun en wordt gerechtvaardigd door artikel 25 van de algemene groepsvrijstellingsverordening, voor zover de subsidie bestemd is voor de (reguliere) projectactiviteiten (industriële onderzoek en experimentele ontwikkeling), en door de algemene de-minimisverordening, voor zover de subsidie bestemd is voor de overige projectactiviteiten die worden uitgevoerd door ondernemingen. Een ander deel van de subsidie, dat betrekking heeft op niet-economische (reguliere) projectactiviteiten

van onderzoeksorganisaties of overige niet-economische projectactiviteiten van onderzoeksorganisaties, bevat geen staatssteun. De ophoging van het subsidieplafond van de subsidiemodule MOOI en de verduidelijking in de subsidiemodule Systeemintegratie brengen hierin geen verandering.

4.3 DEI+

De op grond van de DEI+ verleende subsidie, met uitzondering van de subsidie voor zover deze betrekking heeft op niet-economische activiteiten van onderzoeksorganisaties, bevat staatssteun die wordt gerechtvaardigd door de artikelen 25 (experimentele ontwikkeling en haalbaarheidsstudies), 36 (overige CO₂-reducerende maatregelen), 38 (energie-efficiëntie), 41 (hernieuwbare energie), 47 (recycling en hergebruik van afval) en 56 (lokale infrastructuur) van de algemene groepsvrijstellingsverordening. De DEI+ is in overeenstemming met in deze artikelen opgenomen steunpercentages. In de subsidiemodule DEI+ wordt ook verwezen naar voormelde relevante basis in de algemene groepsvrijstellingsverordening. Voorts is de steun transparant en heeft een stimulerend effect. De onderhavige wijzigingsregeling (en daar nog op volgende openstelling) brengt beperkte veranderingen in de staatssteunaspecten.

Van de nieuwe openstelling van de DEI+ zal een kennisgeving aan de Europese Commissie worden gedaan, conform artikel 11, onder a, van de algemene groepsvrijstellingsverordening. Indien een subsidie die op grond van de subsidiemodule DEI+ wordt verleend, staatssteun bevat die door de algemene groepsvrijstellingsverordening wordt gerechtvaardigd, maakt de minister op grond van artikel 1.8 RNES binnen zes maanden na de datum van subsidieverlening de volgende gegevens bekend:

- a. de gegevens, bedoeld in artikel 9, eerste lid, onderdelen a en b, van de algemene groepsvrijstellingsverordening, en
- b. de gegevens, bedoeld in artikel 9, eerste lid, onderdeel c, van de algemene groepsvrijstellingsverordening, voor zover de individuele steun meer bedraagt dan € 500.000.

4.4 Subsidiemodule Indirecte emissiekosten ETS

De subsidiemodule Indirecte emissiekosten ETS bevat staatssteun en wordt gerechtvaardigd door het besluit van de Europese Commissie van 16 oktober 2013 inzake steunmaatregel SA.37084 (2013/N). De beperkte wijziging van deze subsidiemodule brengt geen verandering in de staatssteunaspecten.

5. Regeldruk

De ophoging van het subsidieplafond van de subsidiemodule MOOI en de wijzigingen en verduidelijking in de subsidiemodules DEI+ en Systeemintegratie leiden niet tot het wijzigen van informatieverplichtingen en daarom ook niet tot een toe- of afname van de regeldruk bij de gebruikers van deze subsidiemodules.

De wijziging in de subsidiemodule Indirecte emissiekosten ETS leidt in beginsel tot het wijzigen van informatieverplichtingen en derhalve ook tot een toename van de regeldruk bij de gebruikers van deze subsidiemodule. De bedrijven dienen de monitoringsgegevens in het kader van MJA- of MEE-convenant sowieso voor 1 april 2021 aan te leveren waardoor de wijziging geen gevolgen heeft voor de administratieve lasten.

6. Vaste verandermomenten

Voor de verschillende onderdelen van deze regeling zijn verschillende inwerkingtredingsbepalingen opgenomen.

Artikel I, onderdelen A en F, van deze regeling, treedt in werking op 1 januari 2021. Deze onderdelen

van de regeling betreffen een aanpassing in de algemene bepalingen van de Topsector energieprojecten en een afwijzingsgrond in de subsidiemodule Indirecte emissiekosten ETS. Met de inwerkingtredingsdatum wordt aangesloten bij de systematiek van de vaste verandermomenten, inhoudende dat ministeriële regelingen met ingang van de eerste dag van een kwartaal in werking treden. Wel wordt afgeweken van de regel dat een ministeriële regeling twee maanden voor inwerkingtreding bekend moet worden gemaakt. Voor de aanpassing van de algemene bepalingen voor Topsector energie wordt dat gerechtvaardigd, omdat het hier reparatieregelgeving betreft. Voor de subsidiemodule Indirecte emissiekosten ETS is de doelgroep gebaat bij spoedige inwerkingtreding, omdat na aanpassing van deze afwijzingsgrond de subsidiemodule in 2021 wederom opengesteld kan worden. Omdat deze subsidiemodule vanaf 15 februari 2021 tot en met 15 april 2021 opengesteld zal worden, heeft de doelgroep (mede gelet op de evenredige verdeling van het subsidieplafond over de ingediende aanvragen) ook voldoende tijd om onder de nieuwe voorwaarden van deze subsidiemodule subsidieaanvragen voor te bereiden en in te dienen.

Artikel I, onderdelen B, C, D en G van deze regeling, treedt in werking op 18 januari 2021. Deze onderdelen van de regeling betreffen een aanpassing van diverse onderdelen van de subsidiemodule DEI+. In dit geval wordt afgeweken van de systematiek van de vaste verandermomenten en de bekendmakingstermijn van twee maanden. De doelgroep is gebaat bij voormelde inwerkingtredingsdatum, omdat deze aanpassingen van belang zijn voor de openstelling van deze subsidiemodule vanaf 18 januari 2021. Vasthouden aan de systematiek van de vaste verandermomenten en bekendmakingstermijn zou hebben betekend dat deze subsidiemodule pas op 1 april 2021 opnieuw zou kunnen worden opengesteld. Het is ook niet mogelijk om aan te sluiten bij het vaste verandermoment van 1 januari 2021 (zonder inachtneming van de bekendmakingstermijn van twee maanden). Op dat moment loopt namelijk nog een eerdere openstellingsperiode van de subsidiemodule DEI+ waarop voormelde aanpassingen niet van toepassing zijn. Omdat de subsidiemodule DEI+ vanaf 18 januari 2021 voor een periode van circa één jaar opnieuw opengesteld zal worden, heeft de doelgroep (mede gelet op de omvang van het beschikbare budget) voldoende tijd om onder de nieuwe voorwaarden van de DEI+ subsidieaanvragen voor te bereiden en in te dienen.

Artikel I, onderdeel E, en artikel II, van deze regeling treden in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van de Staatscourant waarin de regeling wordt geplaatst. Deze onderdelen van de regeling betreffen aanpassingen voor de subsidiemodules MOOI en Systeemintegratie. Hiermee wordt ook afgeweken van de systematiek van de vaste verandermomenten en de bekendmakingstermijn van twee maanden. Voor de subsidiemodule MOOI wordt afwijking van de systematiek van de vaste verandermomenten en bekendmakingstermijn gerechtvaardigd, omdat de doelgroep gebaat is bij spoedige inwerkingtreding. Omdat het subsidieplafond voor missie B (gebouwde omgeving) opgehoogd wordt, kunnen er meer projecten gehonoreerd worden die voldoen aan de doelstelling van de subsidiemodule MOOI. Voor de subsidiemodule Systeemintegratie wordt deze afwijking gerechtvaardigd, omdat het hier reparatieregelgeving betreft.

*De Minister van Economische Zaken en Klimaat,
E.D. Wiebes*